

ra', en l'últim potser 'fred, gelor (que hom sent)', també en la 3.ª i la 4.ª, segurament, i en la 5.ª sembla ser 'neu glaçada que abrusa un arbre'. Vegeu el text en la *Crestomatia* d'Appel, 19, versos 3, 19, 27, 35, 43. Com que es tracta de trobar clus, volgudament conceptista i obscur, alguna d'aqueixes accepcions podria ser un poc diferent, sense apartar-se gaire, en tot cas, en un sentit o altre, de la interpretació que indico; i, de tota manera, el significat que admeto és evident, pel context, en la primera de les frases, i el tenim confirmat categòricament per un venerable lèxic judeo-occità, el dicc. bíblic de David Kamhi, de c. a l'any 1200, que tradueix *conglapi* per 'gebre' (Blondheim, *Mélanges Jeanroy*, 1928, p. 78). De *conglap* o del seu ètímon, amb una metàtesi, sembla resultar *cumblac* m. 'aiguaneu' (*cau cumblac* 'plou i fa neu al mateix temps'), que *AlcM* assenyala a l'Alt Berguedà (Vallcebre).

La doble terminació en *-t* (encara més evidenciada gràcies al derivat *conglatada*), i en *-pi* o *-p*, imposa un ètímon doble però de la mateixa arrel: es pot tractar ben fàcilment d'una formació *-APRO-* alternant amb *-APIO-*: terminació en *-AP-* amb elements amplificatius o desinencials en *-TO-* i en *-IO-*. Això és típicament indoeuropeu; i a això ens condueix també el prefix *KON-*, i encara l'estructura mateixa de l'arrel *-GLAB-* que fàcilment pot sortir d'un originari *GLǪBH-* o *GLOBH-*.

Crec, en efecte, que es tracta d'una relíquia sorotàptica, no pas llatina, itàlica, germànica ni cèltica, per més que una arrel indoeuropea com aquesta està més o menys representada en totes aquestes famílies, però molt particularment en bàltic i en eslav, famílies de lèxic tan paral·lel al dels parlars sorotàptics. I el sentit general d'aqueixa arrel *Ǫ(Ε)LEBH/GLǪBH-* és justament el de formar conglomerat o aplevat, ni més ni menys el que convé per a un conglomerat de glaç; el cas és que el *KON-* i la *-g* sonora s'oposarien al germànic, i la *-p* no aniria d'acord amb l'itàlic ni el cèltic.

En canvi, el serbo-croat *zglōbiti* 'ajuntar, aplegar' («zusammenlegen, fügen») suposa precisament *KŲGLOB-* (puix que seria **sŭ-globiti* en paleoslau), i d'aquest podem esperar formes paral·leles com *KONGLAB-* en altres llengües indoeuropees. En les baltoeslaves l'arrel aquesta està molt representada, amb sentits afins al nostre i en les diverses formes apofòniques: eslovè *glābiti* (*glābim*) 'arreplegar, arrapar' («raffen») (vocalisme que suposa *ǰ* o bé *o*, com en *globus*), pol. ant. *głobić* 'ajuntar, comprimir' («zusammenfügen, drücken»), lit. *glōbti* 'abraçar', *glēbti* 'agafar en un braçat, aferrar'; però en altres llengües bàltiques, amb altres vocalismes, i particularment amb *a* (com en el nostre mot): pruss. ant. *po-glabū* 'vaig abraçar', 'vaig estrènyer en el pit, contra el meu pit' («herzte»).² En el fons som encara en la mateixa arrel amb el rus *glýba* 'grumoll, bony, manyoc', de significat tan semblant al nostre — en especial si tenim en compte que 'terròs, gleva' allà es diu *glýba zemlí* (lateralment 'grop de terra') —, pol. *gląb* (txec *hloub*) 'tronxo, caluix' («strunk»).

Altreament en altres famílies indoeuropees això està també força representat, i en accs. ben pròximes a la nostra: ll. *globus* 'conglomerat, bola, cabdell' alternant amb l'altre vocalisme en *glēba* 'terròs, terra aplegada, coàgul', esc. ant. *klubba* 'maça, porra' (d'on l'escaudinavisme angl. *club* 'maça', 'nucli de gent'), noruec i suec *klabb* 'bola o conglomerat compactes' («anhaltender klumpen»), 'soc, bloc de fusta'; veg. per a tot això Pokorny, *IEW*, 359-60, 362.9f.; Walde-Pok. I, 616, 617, 619; Walde-H. I, 606, 608; Trautmann, *Balt-Slav. Wb.*, 92; i per a l'osco-romànic *glefa* 'gleva', Rohlf, *Diz. Cal.*, 30, que corrobora que la forma de la labial indoeuropea és *BH* en aquesta arrel.

Com que el sorotàptic ensordia l'aspirada *BH*, tal com tot el conjunt indoeuropeu austral, constituït pel grec, itàlic, hitita i moltes llengües indoeuropees balcànico-apenníniques, hem d'esperar que *-BH-* aparegués ensordit en *PH*, i encara que sovint llavors tinguem això canviat en *F* (veg. *agafar*, etc.), sembla que, en altres varietats o altres fases evolutives, algunes parts del sorotàptic (potser els antecedents del lígur, ço que aniria bé per a Aurenca) estaven encara a la *PH*, sorda ja, però oclusiva aspirada (com en grec, etc.). És, doncs, legítim de postular l'ètímon sorotàptic *KONGLAP(H)IO/KONGLABTO-*, tal com ho he fet, i admetre que el ll. vg. de la Província Romana se'l va fer seu en la forma **KONGLAPIU* (essent l'aspirada *PH* estranya al llatí) amb el sentit de 'conglomerat de glaç o gebre' d'on el prov. ant. *conglapi* (sorda conservada davant *ɪ*, com és normal: com en *SAPIAT* > *sàpia* o *sapcha*, *APIUM* > *api*), i d'altra banda *KONGLABTO-* (o *KONGLAPHTO-*) d'on el pirinenc *conglat*, *conglatada*.

Admès, naturalment, que el veïnatge del romànic *GLACIES* (cat. *glaç*) no podia deixar d'influir en l'especialització semàntica de 'conglomerat' cap a 'conglomerat glaçat'. Ben mirat és molt possible que *conglat* no estigui tan isolat com sembla en els dialectes catalans, puix que hi ha un mall. *conglaç*, ni *conglap*, *-api*, ho estigui tant entre els parlars d'oc, puix que hi ha el prov. rodanès *counglās* (emprat per Roumanille i per Gaut, *TdF*) amb el sentit de «frimas, verglas»: era quasi inevitable que amb el temps *conglat* (respectivament *conglap*) es convertís en *conglatz* en les dues llengües pel veïnatge multiseccular de *glaç/glatz* quasi-sinònim. Però en llatí tardà i romànic l'addició de *CON-* a un radical substantiu³ és ja un fet anacrònic, increïble, i tant això com les terminacions *-api*, *-ap*, *-at*, inequívocament no llatines ni romàniques, ens guien amb tota seguretat cap a un ètímon pre-romà en el fons del mot.⁴ Veg., encara, *CONGRENŸ*.

¹ Per a la persona i qualitats de Mn. Pascual, veg. el que en dic en *EntreDL* II, 68ss. — ² Mateix vocalisme en el lit. *glabōti* 'desar, encloure, servir', letó *glabāt* 'guardar, preservar, assistir'; i d'altra banda amb descabdellaments diferents en la idea, i altres graus apofònics: pruss. ant. *gabimai* i lit. *gēlbeiti* 'ajudar', lit. *gīlbtī* 'guarir'. — ³ És clar que un verb *conglāçar*, només usat per algun escriptor mallorquí de la Renaixença, no és més que un com-